

FRA paziņojums presei
Vīnē, 2021. gada 19. februārī.

Vardarbība un aizskaršana Eiropā ir izplatītāka, nekā oficiāli reģistrēts

Gada laikā vairāk nekā viens no četriem Eiropas iedzīvotājiem ir cietuši no aizskaršanas un 22 miljoni ir piedzīvojuši fizisku uzbrukumu. Tomēr cietušie parasti neziņo par pārdzīvoto. Viņiem bieži ir grūtības apzināt savas tiesības, un viņi jūtas nesadzirdēti. Šie ir rezultāti pašam pirmajam Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras (FRA) veiktajam ES mēroga apsekojumam par plašākas sabiedrības pieredzi saistībā ar noziegumiem. Rezultātos atklājas, kā ar mērķtiecīgiem pasākumiem valdības var atbalstīt cietušos un atvieglot ziņošanu par noziegumiem un piekļuvi tiesu iestādēm.

"Lielā atšķirība starp oficiālajiem noziegumu skaitļiem un cilvēku pieredzi ir viesusi skaidrību par patieso noziedzības līmeni ES. Rezultāti liecina, ka noziegumi galvenokārt skar jaunus cilvēkus, cilvēkus, kuri sevi neidentificē kā heteroseksuāļus, un personas ar invaliditāti," saka FRA direktors [Michael O'Flaherty](#). "Eiropas Savienībā pastāv tiesību akti par noziegumu upuru tiesībām, kā uzsvērts ES Pamattiesību hartā. Valstu valdībām ir jādara vairāk, lai nodrošinātu cietušajiem viņu tiesības un sniegtu vajadzīgo atbalstu."

Cietušie bieži nav informēti par savām tiesībām vai netiek uzklausi. Viņi neziņo par noziegumiem, jo baidās no atmaksas vai likumpārkāpēju draudiem.

FRA ziņojumam "[Noziedzība, drošība un cietušo tiesības](#)" vajadzētu palīdzēt valstu politikas veidotājiem pildīt savas starptautiskās saistības un ievērot ES tiesību aktus par cietušo tiesībām. Tas papildina ES stratēģiju par cietušo tiesībām, kuras mērķis ir dot iespēju cietušajiem ziņot par noziegumiem. FRA aicina dalībvalstis:

- **Nodrošināt piekļuvi tiesu iestādēm.** Apsekojuma piecu gadu laikā Eiropas Savienībā gandrīz viens no 10 iedzīvotājiem (9 %) ir piedzīvojis vardarbību, kas ir no 3 % līdz 18 % diapazonā atkarībā no valsts. Attiecībā uz aizskaršanu rādītājs ES ir 41 % – diapazonā no 15 % līdz 62 % atkarībā no valsts. Valstīm ir jānodrošina visiem cietušajiem, tostarp visneaizsargātākajiem, attiecīga informācija, atbalsts un aizsardzība, kā arī jāveicina viņu piedalīšanās kriminālprocesos. Tas attiecas arī uz lietu izskatīšanu tiešsaistē.
- **Piedāvāt mērķtiecīgu atbalstu.** Gandrīz ceturtdaļa no jauniešiem (23 %, vecumā no 16 līdz 29 gadiem) un piektā daļa no tiem, kuri sevi identificē kā *LGBTI* (19 %), ir ar invaliditāti (17 %) vai pārstāv etnisku minoritāti (22 %), ziņo, ka pēdējo piecu gadu laikā ir cietuši no fiziskiem uzbrukumiem. Valstīs jāpievērš īpaša uzmanība dažādu grupu īpašām vajadzībām labākai to aizsardzībai pret vardarbību. Valstīm arī jāinformē šīs grupas saprotamā veidā par viņu tiesībām.
- **Atbalstīt labāk sievietes.** Vairāk nekā trešdaļa vardarbības pret sievietēm (37 %) notiek mājās, un 69 % cietušo izjūt psiholoģiskas sekas. Gandrīz trīs no četriem seksuālās uzbrukšanās incidentiem (72 %) pret sievietēm izdara kāds, ko viņas nepazīst. Šo incidentu lielākā daļa notiek sabiedriskās vietās. Valstīm ir jānodrošina dzimumsensitīva pieeja, kad runa ir par tiesiskām sankcijām, izglītību un apmācību, aizsardzību un atbalstu cietušo tiesībām. Tajā jāiekļauj noziegumu profilakse, izglītojot vīriešus, kuri visbiežāk ir noziedzīga nodarījuma izdarītāji.
- **Veicināt ziņošanu par noziegumiem.** Policijai par fizisku uzbrukumu ziņo tikai trešdaļa (30 %) cietušo un desmitā daļa (11 %) – par aizskaršanas gadījumiem. Ziņošanas līmeņi valstu vidū atšķiras, atspoguļojot kultūras atšķirības un dažādus ticamības līmeņus. Cilvēki, kuri ir vecāki, ar zemāku izglītības līmeni vai kuriem grūti nodrošināt sev iztiku, mazāk vēlas iesaistīties tiesībaizsardzībā. Valstīm jādara vairāk,

lai iedrošinātu cilvēkus un padarītu vienkāršāku ziņošanu par noziegumiem. Tas ietver citu līdzekļu, piemēram, pilsoniskās sabiedrības vai veselības aprūpes pakalpojumu, izmantošanu, lai konstatētu noziegumus, informētu cietušos par viņu tiesībām un virzītu viņus uz attiecīgiem atbalsta dienestiem.

Ziņojumā apkopoti 35 000 cilvēku viedokļi un viņu pieredze attiecībā uz vardarbību, aizskaršanu, ielaušanos un patērētāju apkrāpšanu, kā arī to ietekmi uz cietušajiem. Rezultātos arī pētīti cilvēku viedokļi par drošību un viņu vēlmi rīkoties, ja viņi ir nozieguma liecinieki.

Tas ir viens no ziņojumu sērijas ziņojumiem, kuros pētīti cilvēku viedokļi un pieredze attiecībā uz pamattiesībām. Konstatējumi ir pamatoti ar atbildēm uz [FRA Pamattiesību apsekojumu](#) visās ES dalībvalstīs, Ziemeļmaķedonijā un Apvienotajā Karalistē. Apsekojums notika no 2019. gada janvāra līdz oktobrim.

Ipsos MORI apkopoja datus *FRA* vārdā sadarbībā ar *Statistics Netherlands (CBS)* Nīderlandē, *Centre des Technologies de l'Information de l'Etat (CTIE)* Luksemburgā un *Statistics Austria* Austrijā.

Plašākai informācijai aicinām pievienoties *FRA* tiešsaistes paneldiskusijai ["Noziegumi, cietušie un tiesības – ko ES valstis var darīt, lai nostiprinātu cietušo tiesības?"](#) 2021. gada 19. februārī plkst. 10.30 pēc Viduseiropas laika.

Apmeklējiet Jautājumus un atbildes, tiešsaistes datu pārlūku [preses materiālos](#) vai sazinieties: media@fra.europa.eu / Tālrunis: +43 1 580 30 653